

הוא שיהיה קדש.

ונמצא שבגמרו של יום השלשים, לאחר שהגיעו העדים ולא קיבלו אותם, נוהגת בהם קדושה [מכח תקנת חכמים בודאין], ולמחרת גם נוהגת קדושה בודאי מעיקר הדין.

וכך אמר להן רבי יוסי לחכמים: וכי אי אתם מודים שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה — שנוהגין גם אותו היום קדש וגם למחר קדש!

לט-ב וטעמא דרבנן, דסברי דאפילו הכי שתי קדושות הן:

משום דהתם נמי, כיון דנדחה ליום המחרת, הוי ראשון חול, ואם כן לא הוי קודש אלא יום אחד.

והאי דתקון חכמים לגמור את יום השלשים בקדושה, הוא רק כי היכי דלא לזלזולי ביה [ביום שלשים של אלול בשנה האחרת].

דאי שריית להו לעשות בו מלאכה מן המנחה ולמעלה כשיודעין שיידחה, אתו למעבד ביה מלאכה קודם המנחה נמי, ושמא יבואו עדים קודם המנחה, ויהא היום קדש, ונמצא שעשו מלאכה ביום טוב. [רש"י. וכיון דמהאי טעמא הוא — לא חשיבי כ"קדושה אחת", ריטב"א].

שנינו במשנה: ועוד אמר רבי יהודה מתנה אדם על הכלכלה; וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני:

ומפרשין: וצריכי לרבי יהודה לאורויי

דשתי קדושות הן בהנך תלת מילי: עירוב, כלכלה וביצה!

דאי אשמעינן רק שמערב אדם שני עירובים בתנאי בראש השנה, הוה אמינא בהא הוא דקאמר רבי יהודה, שמותר לערב, משום דלא קעביד מידי, שאינו עושה דבר אלא רק אומר היכן הוא מקום שביתתו.

אבל כלכלה, דמעשר ביום שהוא קודש — אף שהוא על תנאי — ומיחזי כמתקן טיבלא, אימא מודה להו לרבנן, שאסור.

להכי קא משמע לן דאף בכלכלה מותר.

ואי אשמעינן הני תרתי — עירוב וכלכלה — משום דליכא למיגזר עלייהו.

אבל ביצה דאיכא למיגזר בה:

או משום פירות הנושרין, [לחד מאן דאמר — בביצה דף ג א — דוהו טעם איסור ביצה שנולדה]. כלומר: שהיא בכלל גזירת חז"ל שאסרו פירות הנושרין ביום טוב משום שמא יעלה ויתלוש.

ומשום, כלומר: או משום שהיא בכלל גזירת משקין שזבו מן הענבים [וכאידך מאן דאמר בביצה שם] שאסרו חז"ל שמא יסחוט.

אימא מודה להו לרבנן שאסורה ביום שני של ראש השנה כשנולדה ביום ראשון, הילכך צריכא!¹³²

תניא: כיצד אמר רבי יהודה מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב ואוכלה בשני?

ביצה שנולדה, דלדידיה למה לי ביצה במשנתנו.

132. וראה מה שביאר רבי עקיבא איגר למאן דסבירא ליה בביצה שם, טעמא אחרינא באיסור

כדי שלא יהנה ממלאכה שנעשית בשביל ישראל ביום טוב. והטעם, משום גזירה שמא יאמר לו לעשות כן, ואמירה לנכרי שבות [על פי משנה ברורה סימן תקט"ו ורע"ן].

ואשתחית ביום טוב שני:

רב נחמן ורב חסדא אכלו אותו ביום טוב שני, דממה נפשך מותר הוא: אי אתמול חול הרי מותר, ואי אתמול קודש הרי היום חול, והרי המתננו בשחיתתו בכדי שיעשה.

רב ששת לא אכל, דקסבר קדושה אחת הן וכיומא אריכתא דמיא, וצריך להמתין בכדי שיעשה במוצאי יום טוב השני.

אמר רב נחמן דלא סבר כרב ששת: מאי אעביד ליה לרב ששת דכביכול לא אכיל לעולם בישראל דטביא. שאם לא כן, למה לא אינו אוכלו עתה, שהרי מותר הוא.

אמר ליה רב ששת לרב נחמן: והיכי איכול?

דתני איסי, כדלהלן.

ואמרי לה, ויש אומרים כי בלשון תמיהה קאמר רב ששת:

איסי תני — מה דנפרש בסמוך — ואנא איכול?!

והיינו דתני איסי: **וכן היה רבי יוסי אומר בשני ימים טובים של גליות,** משום שאף הן קדושה אחת הן.

היו לפניו שתי כלכלות של טבל, אומר: אם היום חול ולמחר קדש תהא זו תרומה על זו. ואם היום קדש ולמחר חול, אין בדברי כלום. וקורא עליה שם זה בתנאי, ומניחה.

ולמחר הוא אומר על אותה כלכלה שאמר אתמול:

אם היום חול תהא זו תרומה על זו, ואם היום קדש אין בדברי כלום שכבר היא תרומה מאתמול, וקורא עליה שם זה, ואוכלה לחברתה החולין¹³³.

רבי יוסי אומר.

וכן היה רבי יוסי אומר — בכל השלשה השנויים במשנתנו: עירוב, כלכלה וביצה — בשני ימים טובים של גליות.

כגון, שני ימים של פסח וסוכות, שהתורה אמרה: יום אחד שבתון, ובגולה עושין שני ימים מפני שרחוקין מבית דין ואין יודעין אם הוקבעו תשרי וניסן ביום שלשים או ביום שלשים ואחד. ואף על גב דמשום ספק הוא, וחד מינייהו חול, אפילו הכי מחמיר בהו רבי יוסי [ולקמן מפרש לה].

הוא בר טביא [צבי צעיר] דאתא שהובא לבי ריש גלותא, דאתציד [שניצוד] ביום טוב ראשון של גליות על ידי נכרים בשביל ישראל.

וקיימא לן: כל מלאכה שעשה נכרי בשביל ישראל אסור הוא לאותו יום עד שימתינו בכדי שיעשה, [שתהא שהות לצודו בחול].

¹³³. ולא היה צריך לומר ביום השני: אם היום קודש אין בדברי כלום. אלא כדי שיתן את לבו שהיום קודש, ולא יזלזל במלאכה, יאמר: אם תנאי, צריך לכפול תנאו, כך נראה בכונתו.

¹³³. ולא היה צריך לומר ביום השני: אם היום קודש אין בדברי כלום. אלא כדי שיתן את לבו שהיום קודש, ולא יזלזל במלאכה, יאמר: אם תנאי, צריך לכפול תנאו, כך נראה בכונתו.

וכונתו לומר: רבי יוסי לא פליג על חכמים אלא בשני ימים טובים של ראש השנה, ולא בשני ימים טובים של גליות.

וביאר רש"י: אף דדחקינן טובא, הכי עדיפא, כדי דלא נוקי שבשתא ברבי יוסי דקיימא לן נימוקו עמו, והאי חומרא בלא טעמא הוא.

אשכחיה רב ששת — דסבירא ליה דלרבי יוסי אסור אף בשני ימים טובים של גליות — **לרבה בר שמואל**.

אמר ליה רב ששת לרבה בר שמואל: תני מר מידי בקדושות, האם שנית איזה ברייתא אם שני ימים טובים של גליות קדושה אחת הן או שתי קדושות הן? [על פי משמעות הגמרא ורש"י לקמן]

אמר ליה: תנינא לה להך מילתא:

מודה רבי יוסי — שמותר — **בשני ימים טובים של גליות**, כיון דשתי קדושות הן.

אמר ליה רב ששת לרבה בר שמואל: אי משכחת להו — לרב נחמן ורב חסדא שאכלו מבשר הצבי, ומשום דסברי שתי קדושות הן — **לא תימא להו ולא מידי מהך ברייתא**, שלא יביישוני על שלא אכלתי מבשר הצבי.

אמר רב אשי: לדידי אמר לי אמימר: דההוא בר טביא שנמנע רב ששת מלאוכלו לאו

וכיון שכן, אסור נמי לאכול ביום שני מה שניצוד בראשון.

אמר רבא: ומאי קושיא?! דילמא הכי קאמר איסי:¹³⁴

וכן היה רבי יוסי אוסר להפריש על תנאי בשני ימים טובים של ראש השנה בגולה כל ראשי שנים, כאותו ראש השנה שהיו עושים בירושלים, ביום השלשים, כשהיו באים עדים מן המנחה ולמעלה¹³⁵.

ותמהינן אהך פירושא:

אי הכי, היכי קתני: שני ימים טובים "של גליות", דמשמע שני ימים טובים שאינם נעשים שניים אלא בגולה!?

והרי "וכן היה רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של ראש השנה בגולה" — **מיבעי ליה**, דהא לישנא הוא דשייך בראש השנה, כיון שאף בארץ ישראל פעמים שעושין אותו שני ימים, כשבאו עדים מן המנחה ולמעלה.

אמר רב אסי [והב"ח והגאון יעקב גרסו: **רב אשי**] דיחוייא אחרינא להא דמייתי רב ששת מדתני איסי:

מאי קושיא?! דילמא הכי קאמר איסי: וכן היה עושה רבי יוסי אוסר שני ימים טובים של גליות — שלא היה אוסרו אלא מתירו — **בשני ימים טובים של ראש השנה לרבנן**, דפליגי עליה, ושרו.

135. רש"י, כלומר: רישא דאסר רבי יוסי מיירי בארץ ישראל, כשלא קיבלו את העדים שבאו מן המנחה ולמעלה, דלרבי יוסי הוי קדושה אחת.

134. ולא קאי אשני ימים טובים של גליות כיון דחומרא בלא טעמא הוא. אלא קאי נמי — וכרישא דברייתא — על שני ימים טובים של ראש השנה